Lesson B # 9

Rāmulu Gajavāḍa, Saṁskṛtaṁ Teacher

<u>शब्दसंग्रहः śabdasaṁgrahaḥ = Vocabulary</u>

मृगः mṛgaḥ = deer, वृकः vṛkaḥ = jackal, रक्षति rakṣati = protects, नृपः nṛpaḥ = king, देशः deśaḥ = country, आगच्छति āgacchati = = comes, पान्थः pānthaḥ = traveler, अन्यः anyaḥ = another, धावति dhāvati = runs, द्वीपः dvīpaḥ = island, अश्वः aśvaḥ = horse, समुद्रः samudraḥ = sea, दूतः dūtaḥ = messenger, नयति nayati = takes, अश्रमः aśramaḥ = hermitage, सेवकः sevakaḥ, दासः dāsaḥ = servant, उत्तिष्ठति uttiṣṭhati = gets up, आसनम् āsanam = seat, पुत्रः putraḥ = son, फलम् phalam = fruit, जलम् jalam = water, पर्वतः parvataḥ = mountain, वानरः vānaraḥ = monkey, प्लवते plavate = leap, jump, पतति patati = falls, भूमि bhūmi = ground, भूमौ bhūmau = on the ground, आकाशः ākāśaḥ = sky, नदी nadī = river, तीरः tīraḥ = river bank, अरण्यं araṇyaṁ, वनं vanaṁ , कातारं kātāraṁ = forest, शाखा śākhā = branch of a tree, शाखायाः śākhāyāḥ = from the branch, of the branch,

शब्दानां पञ्चमी विभक्तयः śabdānāṁ pañcamī vibhaktayaḥ

5th declension of nouns *(from, than)*

	ए.व e.va	द्वि.व dvi.va	बहु.व bahu.va
(राम अ-कारान्तः पु)	रामात्	रामाभ्याम्	रामेभ्यः
(rāma a-kārāntaḥ pu)	rāmāt	rāmābhyām	rāmebhyaḥ
(कवि इ-कारान्त पु)	कवेः	कविभ्याम्	कविभ्यः
(kavi i- kārāntaḥ pu)	kaveḥ	kavibhyām	kavibhyaḥ
(गुरु उ-कारान्तः पु)	गुरोः	गुरुभ्याम्	गुरुभ्यः
(guru u-kārāntaḥ pu)	guroḥ	gurubhyām	gurubhyaḥ
(पितृ ऋ-कारान्तः पु)	पितुः	पितृभ्याम्	पितृभ्यः
pitṛ ṛ-kārāntaḥ pu)	pituḥ	pitṛbhyām	pitṛbhyaḥ
(लता आ-कारान्तः स्त्री)	लतायाः	लताभ्याम्	लताभ्यः
(latā ā-kārāntaḥ strī)	latāyāḥ	latābhyām	latābhyaḥ
(नदी ई-कारान्तः स्त्री)	नद्याः	नदीभ्याम्	नदीभ्यः
(nadī ī- kārāntaḥ strī)	nadyāḥ	nadībhyām	nadībhyaḥ
(मातृ ऋ-कारान्तः स्त्री)	मातुः	मातृभ्याम्	मातृभ्यः
(mātṛ ṛ-kārāntaḥ strī)	mātuḥ	mātṛbhyām	mātṛbhyaḥ

उदाहरणानि udāharaṇāni = Examples

1. बुधः budhaḥ आसनात् āsanāt उत्तिष्ठति uttiṣṭhati

The scholar gets-up from the chair.

बुधौ budhau आसनाभ्याम् āsanābhyām उत्तिष्ठतः uttiṣṭhataḥ

Two scholars get up from two chairs.

बुधाः budhāḥ आसनेभ्यः āsanebhyaḥ उत्तिष्ठन्ति uttiṣṭhanti

The scholars (*pl.*) get up from the chairs. (*pl.*)

2. फलं phalaṁ वृक्षात् vṛkṣāt पतति patati

The fruit falls from the tree.

फलानि phalāni वृक्षात् vṛkṣāt पतन्ति patanti

Fruits fall from a tree.

फले phale वृक्षाभ्यां vṛkṣābhyāṁ पततः patataḥ

Two fruits fall from two trees.

फलानि phalāni वृक्षेभ्यः vṛkṣebhyaḥ पतन्ति patanti

Fruits (*pl.*) fall from trees (*pl.*).

3. योद्धः अश्वात् पतति। yoddhaḥ aśvāt patati|

A warrior falls from the horse.

योद्धौ अश्वाभ्यां पततः। yoddhau aśvābhyāṁ patataḥ|

Two warriors fall from two horses.

योद्धाः अश्वेभ्यः पतन्ति। yoddhāḥ aśvebhyaḥ patanti|

Warriors (*pl.*) fall from horses (*pl.*).

4. बालकः ग्रामात् नगरं पुस्तकाय आगच्छति।

bālakaḥ grāmāt nagaraṁ pustakāya āgacchati|

A boy comes to the city for a book from the village.

बालकौ ग्रामायाभ्यां नगरं पुस्तकाभ्यां आगच्छतः।

bālakau grāmābhyāṁ nagaraṁ pustakābhyām āgacchataḥ|

Two boys come to the city from two villages for two books.

बालकाः ग्रामेभ्यः नगराणि पुस्तकेभ्यः आगच्छन्ति।

bālākāḥ grāmebhyaḥ nagarāṇi pustakebhyaḥ āgacchanti।
The boys (***pl.***) from villages (***pl.***) come to cities (***pl.***) for books (***pl.***).

5. याचकः ग्रामे गृहात् गृहं अन्नाय गच्छति।

yācakaḥ grāme gṛhāt gṛhaṁ annāya gacchati।
A beggar goes from house to house in a village for food.

याचकौ ग्रामयोः गृहात् गृहं अन्नाय गच्छतः।

yācakau grāmayoḥ gṛhāt gṛhaṁ annāya gacchataḥ।
Two beggars go from house to house in two villages for food.

याचकाः ग्रामेषु गृहात् गृहं अन्नाय गच्छन्ति।

yācakāḥ grāmeṣu gṛhāt gṛhaṁ annāya gacchanti।
Beggars (*pl.*) in villages (*pl.*) go from house to house for food.

6. अध्यापकात् छात्रः चतुरतरः नास्ति।

adhyāpakāt chātraḥ caturataraḥ nāsti। ।
A student is not smarter than the teacher.

रामात् सीता उन्नतातरा नास्ति।

rāmāt sītā unnatā-tarā nāsti।
Sitā is not taller than Rāma.

बालकेभ्यः बालिकाः उन्नतातराः न सन्ति।

bālakebhyaḥ bālikāḥ unnatātarāḥ na santi।
The girls are not taller than boys.

रामः संस्कृत- कक्षायां अन्येभ्यः छात्रेभ्यः चतुरतरः अस्ति।

rāmaḥ saṁskṛta-kakṣāyām anyebhyaḥ chātrebhyaḥ caturataraḥ asti।

Rāma is more intelligent than other students in Saṁskṛtaṁ class. (वा vā)

रामः संस्कृत कक्षायां छात्रानां चतुरतमः अस्ति।

rāmaḥ saṁskṛta kakṣāyāṁ chātrānāṁ caturatamaḥ asti|
Rāma is the most intelligent student in Saṁskṛtaṁ class.

रामलक्ष्मणौ संस्कृत-कक्षायां अन्यछात्रेभ्यः उन्नततरौ बालकौ स्तः किन्तु तयोर्मध्ये रामः लक्ष्मणतः उन्नततरः अस्ति। (लक्ष्मणतः = लक्ष्मणात्)

rāmalakṣmaṇau saṁskṛta-kakṣāyāṁ anyachātrebhyaḥ unnatatarau bālakau staḥ kintu tayormadhye rāmaḥ lakṣmaṇataḥ unnatataraḥ asti| (lakṣmaṇataḥ + lakṣmaṇāt)

Rāma and Lakṣmaṇa are taller than other boys in Saṁskṛtaṁ class, but Rāma is taller than Lakṣmaṇa between those two.

प्रश्नाः praśnāḥ = Questions

अधः वाक्यानामनुवादं संस्कृते लिखतु। *adhaḥ vākyānāmanuvādaṁ saṁskṛte likhatu|*

Write the translations of the following sentences in Saṁskṛtam.

1. Krishna protects a deer from a jackal.
2. The king comes from the country.
3. A boar runs from a hermitage to a hermitage.
4. A traveler goes from one country to another country.
5. A deer runs from an island.
6. A horse goes from the sea.
7. A messenger carries away a deer from the hermitage.
8. A servant gets up from the seat.
9. The son takes away a fruit from the king.
10. Rāma goes from Delhi city to Hyderabad city.
11. Water falls from the sky on the mountains. Water in the rivers falls from the mountains. Rivers flow from forest to forest. On two sides of the river there are forests. In the forest monkeys jump from one branch of a tree to another branch of a tree. One monkey, leaping from one tree to another tree for a fruit, fell on the ground.